

**Biografi öfver den
märkvärdiga ryttarhästen,
kallad Adam. : Med porträtt,
m...**

Kiörboe, Carl Fredrik,

12 F c Br.

National Library
of Sweden

K. JORDON, C.T.

1887

Sv. David
ikon.
Hudj'sk
slut.
(Obn)
o

EX. A

4

Kungl. biblioteket

0 0000 000097207

Biografi

öfver

den märkvärdiga Rytthästen;

kallad

Adam,

Af C. F. Krüger

Med Porträtt,

måladt efter naturen af Professor Krüger,

lithografieradt af C. F. K.

*Portr. saknas i
K. 152 bibl. nr.*

Öfversättning.

"Der Reiter und sein geschwindes Ross

"Sie sind gefürchtete Gäste."

STOCKHOLM, hos L. J. HJERTA, 1833.

Likasom en i vapen grånad krigares lefverne aldrig kan vara helt och hållet utan intresse, så tillvinner sig äfven en med sällsynta egenskaper begåfvad ryttarhäst vårt deltagande, som under en mängd af år och dertill i tre märkvärdiga fälttåg oafbrutet burit sin ryttare.

Denna häst som för det närvarande (år 1828) finnes vid det Kongl. Gardes-Reserv-Armé-Gendarmeri-Kommandot, härstammar ifrån Polen och var ibland de 140 remonter, hvilka år 1804, i trakten af Lenczna i Österrikiska Gallicien, uppköptes för det dåvarande Anspachska-Bayreutiska Dragonregementet (sedermera kalladt "Drottningens"), och i Konary emottogos af Kapten v. *Hachwitz*. Dessa 140 hästar voro visserligen alla af ganska god beskaffenhet, men som en af de bästa ibland dem utmärkte sig likväl den ifrågavarande, hvilken vid sitt antagande till regementshäst erhöll namnet *Adam*.

Icke i något afseende märkvärdig genom en skön figur, men större än som enligt föreskrift fordrades, väl byggd, stark, af utmärkt muskelstyrka och med fullkomligt klanderfri benhyggnad, ådrog han sig, oaktadt sitt vilda, ohyfsade yttre, kännares uppmärksamhet. Han var då på femte året och är således för närvarande 28 år gammal*), är nästan helt och hållet fri från galla, och hvarken finnes något öfverben, eller något fel på hans fötter. Äfven hans ögon hafva bibehållit sig fullkomligt friska och med en eld, som man högst sällan träffar hos gamla hästar.

Denna häst är en brun Vallack, fem fot två tum hög (*Preussiskt mått*), utan andra tecken än en cirkelrund, becksvart fläck på högra sidan, der sadeln ligger; för öfrigt helt och hållet af sådan figur, som är egen hos den Polska racen; han har visserligen icke någon ovanligt tjock man, men en rikhårig svans, som ännu i dag är lika vacker. Dess gång är förträfflig; vid trafvandet *sticker* han, som man säger, bär ännu i dag sin ryttare utan fara öfver stock och sten, har aldrig nånsin snafvat, är en vig hoppare, en snabb springare och — en egenskap af stort värde — en god ätare. Han har i femton år ridits på högra flygeln af fjerde kavalleri-afdelningen, och var vid dess utryckande alltid ibland de främsta.

Värdet af alla dessa goda egenskaper minskades likväl af ett stort fel: ilska och elakhet. Ännu i dag låter denna häst hvarken sadla eller betsla sig af någon annan än den ryttaren, som han erkänt för sin herre, Veteranen *Zoch*, och under hela sin 23-åriga tjenstetid har han egentligen icke haft mer än två ryttare. Då han 1804 ankom till regementet med remonterna, kunde man anse honom för fullkomligt vild. Man kunde icke föra honom i koppel, och, ehuru han hade blifvit indelad vid ett sådant, måste man

*) Det är att beklaga att man icke kan anställa någon noggran beräkning *huru många mil* denna sällsynta häst kan hafva tillryggalagt under sin 28-åriga tjenstetid.

likväl nöja sig med att låta honom springa lös efter. Dessa koppel fördes af Dragonen *Brüschke*, en rå och oförvägen menniska och den ende, som man tilltrorde att möjligtvis kunna tämja denna vilda, ostyriga häst, som derföre, vid remonternas udelning, anvistes på Öfverste v. Lüttwitz' sqvadron, och lemnades i nämnde dragons vård.

Ännu hade ingen skrapa eller borste vidrört hans kropp, och en af de största svårigheterna bestod deruti, att vänja honom vid en ordentlig stallordning. Endast med stor möda kunde man sätta en grimma på honom; på sadel och betsel var icke att tänka; försökte man att röra vid hans fötter, slog han och bet omkring sig, och så snart man ville bruka våld, började han ryta nästan som ett lejon. Ännu i dag är Zoch den ende, som får lyfta upp hans fot, och hvar och en annan som försöker det, råkar alltid illa ut.

Nöden gör människan uppfinningsrik. Hästen måste dock slutligen vänjas vid stallordningen, så vida han i allmänhet skulle blifva brukbar i kronans tjenst. Dragonen *Brüschke* sökte i början att vinna det vilda kreaturets förtroende, fordrade och skötte honom sjelf, smekte honom, men lät honom också ibland erfara strängare behandling; på detta sätt gingo mildhet och stränghet hand i hand, tills han sluteligen började vänja sig vid borsten, men skrapan deremot tålte han icke under något vilkor. *Brüschke* hittade på en utväg. Han band skrapan vid en lång stång och försökte att på långt håll skrapa honom dermed, och i början på sådana ställen, der han visade sig mindre ömtålig. På detta sätt gick han allt längre och längre, tills slutligen, genom en obeskriflig möda och stort tålmod, hästen underkastade sig ordentlig putsning och skötsel, ehuru, det förstås, af ingen annan än sin vanliga skötare. En lång tid förflöt likväl, innan *Brüschke* kunde göra sig till fullkomlig herre öfver honom.

Sadlandet erbjöd nya svårigheter: de första försöken aflupo mycket olyckligt och alldeles fruktlösa; *Brüschke* hade så när satt lifvet till dervid. Man måste hitta på en ny uppfinning och följa en alldeles egen metod. Man gjorde en öppning i stalltaket, och nedhissade sadeln ofvanifrån — i början utan sadelgjord — helt sakta på hästens rygg; knappt hade likväl sadeln vidrört honom, förr än han ursinnig hoppade i höjden och afslet grimkedjorna. Genast upphissades sadeln, och denna manöver upprepades med mycken försigtighet så ofta och så länge, tills han sluteligen vande sig vid den lösa sadeln. Genom en dylik list lyckades det *Brüschke* att draga till sadelgjorden och fastgöra sadeln, hvilket naturligtvis icke kunde ske genast, utan småningom och efterhand. Försöket att med trens betsla honom var länge fruktlöst, men dragonens outtröttlighet segrade likväl slutligen.

Huru det lyckades *Brüschke* att bestiga hästen, är icke bekant, emedan han i sexton år varit borta ifrån regementet; man vet blott att *Adam* oräkneliga gånger kastat af honom, innan han kunde vinna fast säte på hans rygg; ja mer än en gång har han, till och med i sednare tider, måst uteblifva från tjensten, emedan hästen alldeles icke ville låta betsla sig. Hela perioden af denna sällsynta hästs inridning var en oafbruten följd af halsbrytande svårigheter; hvarje dragon betraktade med en viss skygghet det ostyriga kreaturet och prisade kanske i tysthet sin lycka, att med detsamma icke hafva något att göra; men snart afundades man *Brüschke*, ty med hvarje dag som hästen blef mera in-

riden, utvecklade sig hans utomordentliga egenskaper. Det är ganska sannolikt och icke utan sitt psykologiska intresse, att *Brüschkes* förtroliga umgänge med detta vilda kreatur hade ett märkvärdigt inflytande på hans egen karakter, som derigenom blef ännu mera stursk och oböjlig. Han visste, att på denna häst ingen fiende kunde blifva honom farlig, men han visste också, att ingen kunde rida hästen mer än han; det första gjorde honom oförfvägen, det senare stursk och trotsande. Han gjorde sig skyldig till flere subordinationsfel och andra förseelser, tills han slutligen år 1811 måste afskedas. Innan vi skiljas ifrån honom, böra vi icke förtiga ett karaktersdrag, som så när kostat hästen lifvet. Den tredje squadronen, som då för tiden låg i Greiffenberg i Hinterpommern, hade en eftermiddag ryckt ut för att exercera, och *Brüschke* red i en afdelning under Löjtnant v. *Lilienthal*, i granskapet af Rega. Han erhöll förebräelser för flere vårdslösheter vid exercisen, och började utgjuta sin förbittring deröfver på hästen, hvarigenom han naturligtvis ådrog sig ännu hårdare tillrättavisningar. Upptänd af raseri och vrede, gaf han hästen sporrarna och störtade med honom i floden, i afsigt att dränka både sig och kreaturet. Han har sjelf erkänt detta vid undersökningen och uttryckligen dervid anmärkt, att hästens död likaledes legat i hans plan, på det att detta utomordentliga kreatur icke skulle tillfalla någon annan. Hästens onaturliga behandling i vattnet retade honom till motstånd: han kastade af sin ryttare och samm opp ur floden. Dragonen blef räddad, ställd inför rätta, bestraffad och skild från regementet.

På detta sätt kom hästen till dragonen *Keller*, sedan *Brüschke* ridit honom i sju år. 1806 års fälttåg har han icke hevistat, emedan han, vid regementets utmarscherande till Thüringen, qvarstannade vid depoten i Pasewalk, och med detsamma gick till Preussen till slaget vid Auerstädt, då squadronen v. *Ziethen* erhöll honom, och den redan omnämde *Brüschke* såsom hans ryttare bevistade det öfriga kriget, ända till freden i Tilsit.

Vid en förändring med regementet år 1808, kommo häst och ryttare till tredje squadronen, hvilken, såsom vi redan anmärkt, hade sin garnison i Greiffenberg i Hinterpommern.

Dragonen *Keller* kunde alldeles icke slå sig ut med *Adam*. Händelsen förde *Keller* tillsammans med den dåvarande dragonen *Zoch* på vakt i Zarnin vid Colberg, och under ridten dit erbjöd denne honom att byta, men hvarom *Keller* i början alldeles icke ville höra talas. Emellertid kom detta anbud för Major *Schmitterlöws* öron: denne lät kalla båda dragonerna till sig och anstaltade om bytet, hvarigenom hästen kom i *Zochs* händer, hvilken vid samma tid befordrades till underofficer.

Då *Adams* historia ifrån denna tid är på det nogaste förenad med hans nya ryttares, så torde några ord angående den senare här vara på sin plats.

August Zoch, född i Pasewalk, hade, såsom soldatson, d. 1 Jan. 1798, i en ålder af 17 år blifvit dragon vid regementet. Hans fader hade såsom underofficer tjänat vid detsamma, men sedan såsom kontrollör funnit sin bergning i Massow i Pommern och kort före sin sons anställande dött i en ålder af 65 år. Äfven *Zochs* äldre broder hade i 24 år tjänat vid Drottningens regemente och försörjde sig sedan såsom klockare i en

by i grannskapet af Pasewalk. Den unge *Zoch* anställdes vid Öfverste von *Pellets* squadron och bevistade i fälttåget 1806—7 alla drabbningar, i hvilka regementet deltagit, således äfven slaget vid Auerstädt och den lika så ärofulla som olyckliga drabbningen vid Zehdenick. Han visade sig redan då såsom en tapper och oförskräckt ryttare, har under hela sin nästan trettioåriga tjenstetid aldrig ett ögonblick lemnat standaret och befann sig 1807 vid den del af regementet, som marscherade till östra Preussen. Här stod han en tid under Major *v. Billerbecks* befäl och bevistade något senare expeditionen på Danziger Nehrung.

Likväl red han, vid den tiden, icke den häst som nu så mycket väcker vårt deltagande, utan såg honom — efter hans eget yttrande — för första gången på Danziger Nehrung, emedan *Adam*, såsom vi redan förut anmärkt, 1806 skickades med depoten ifrån Pasewalk till Ostpreussen och först i November åter inträffade vid regementet.

Det är naturligt att *Zoch* hade en mycket svår uppgift att lösa, och till en del måste använda samma bemödanden, som för flere år sedan dragonen *Brüscke*; ty om också hästen icke mera var så vild som fordom, så tålde han likväl icke någon främmande, och betedde sig, isynnerhet vid sadling och betsling, ännu alltid med mycket motsträfvighet. *Zoch*, en god och mild menniska, valde att gå till väga med saktmod, och genom en outtröttlig sorgfällighet och en mild och vänlig behandling lyckades det honom snart att komma öfverens med hästen och vinna hans förtroende. Den anmärkningen torde icke här vara ur vägen, att genom en mild och ändamålsenlig behandling, mången häst, som vid första påseendet icke står att tämja, — hvilket här var händelsen — likväl kan bringas till lydnad och derigenom blifva brukbar i kronans tjenst, då deremot en rå och oriktig behandling för alltid skulle hafva förderfvat honom. I detta afseende förtjenar underofficern *Zochs* behandlingssätt att rekommenderas såsom ett mönster för dylika fall. Anmärkningsvärdt är härvid äfven, att allt efter som hästen slöt sig till sin nya herre, blef han desto motsträfvigare mot främmande behandling, hvilket med åren snarare till- än aftog, så att för närvarande det är föga hopp att med någon framgång kunna öfverlemna honom åt någon annan.

Om vintern 1812 skördade den redlige *Zoch* de första frukterna af sitt milda behandlingssätt. Han hade förstått att till den grad vänja hästen till sig, att han sprang fri och ledig, liksom en hund, efter honom och alltid lydde hans rop. Denna omständighet räddade en gång *Zoch* ur en stor förlägenhet. Han var kommenderad i Schlawe och skickades en Söndags eftermiddag med rapporter till Stolpemünde. Det var en mycket kall vinterdag och vägen betäckt med is, hvarföre *Zoch* föredrog att rida bredvid vägen tvärt öfver en äng, der snön gjorde hästens gång mindre osäker. Hastigt kom han till ett djupt och bredt, såkalladt rämärksdike, och ehuru *Adam* var en dugtig hoppare, så låg dock ett sådant språng utom sannolikhetens gränсор. *Zoch* steg därför af, kom för sin person också lyckligt öfver och ledde hästen vid tygeln bakefter sig. Men midt i diket nedstörtade kreaturet och det så djupt, att knappast hufvudet var synligt. Underofficerns förlägenhet var obeskriflig; inga vänliga ord, inga uppmuntringar hjälpte; hästen låg alldeles orörlig, stänkade och tycktes vara utan räddning förlorad. Förgäfves såg

Zoch sig omkring efter någon hjälp; ingen fanns i grannskapet på fältet, emedan olycks-händelsen tilldrog sig på en Söndag, och således återstod honom ingen annan utväg än att i sin ångest skynda till nästa by och uppmana bönderna till hästens räddning. Knappt hade han tillryggalagt en fjerndels mil, förrän han bakom sig hörde dånet af häshofvar, och se! det var hans trogne *Adam*, helt och hållet betäckt med snö och dy, som vänligt gnäggade emot honom och likasom en hund hade följt hans spår. Hvad som således hade syntts helt och hållet omöjligt, hade likväl lyckats genom det trogna djurets tillgifvenhet för sin husbonde.

Vi komma nu till den viktigaste perioden i de begge kamraternas lefnadshistoria, på deras gemensamma ärofulla bana, till 1813 och 1815 årens fälttåg.

Vid Vehlitz, nära Magdeburg, grönskade för regementet de första lagrarne. Ett anfall på fiendens kavalleri hade den mest lysande framgång; en del deraf blef nedhuggen och dessutom en öfverste, en kapten och 113 man tillfångatagne. Redan var striden nära sitt slut, då några dragoner ännu tumlade om med en Vaktmästare vid chassörerna, hvilken var ganska svår att komma åt, emedan den med diken genomskurna terrängen köll honom mycket väl till pass och han red på en förträfflig häst, som i synnerhet var en vig hoppare. Man ropade på underofficern *Zoch* och i hans kraftiga arm fann snart fienden, och i den raske *Adam* fiendens häst sin mästare. Efter några ridter af och an var *Zoch* snart vaktmästaren in på lifvet och denne emottog den erbjudna pardonnen. *Adam*, nu redan fjorton år gammal, aflade således här sitt första prof för fienden och blef genom det mod, den vighet och snabbhet, som han ådagalade, desto dyrbarare för sin ryttare. Skygg för ingenting i verlden, villigt sättande genom eld och vatten, utan att behöfva eggas af sporren, är en sådan häst för en tapper ryttare en verklig skänk ifrån himmelen, och likasom den tappreste på en dålig häst blir en feg stackare, så höjer och lifvar en eldig, rask och krigisk springare, sådan som vår *Adam*, den modiga krigarens tapperhet. *Zoch* trodde sig nu, ifrån detta ögonblick, på denna hästens rygg kunna våga allt, emedan han på honom icke hade att frukta för något i verlden.

Då fiendtligheterna d. 17 Aug. 1813 å nyo börjades, hörde regementet till Nord-arméén och stod i tredje armé-korpsens reserv-kavalleri, under General v. *Oppens* befäl. I drabbningen vid Wittstock, aftenen för den stora dagen vid Gross-Beeren, strandade regementets mod mot de ogenomträngliga fiendtliga infanterimassorna; tapperhet kämpade här med tapperhet om segerkransen, hvilken slagtingarnes nyckfulla gud denna gång skänkte sin fordna gunstling. *Zoch* sårades vid detta tillfälle af ett stycke af en söndersprungen granat och skulle sannolikt hafva blifvit tillfångatagen, om icke dåvarande korporalen *Lindhorst*, som red på högra flygeln, hållit honom uppe och lyckligt fört honom ur hvimlet. *Adam* var oskadad och *Zochs* sår obetydligt, hvarföre det också icke hindrade honom att två dagar senare bevista slaget vid Gross-Beeren. Denna slagting erbjöd likväl först emot slutet regementet ett tillfälle att pröfva sina svärd. Det var redan sent på aftenen, då ett kringströfvande fiendtligt kavalleriregemente, förföljdt af ett Preussiskt, kom i vårt granskap. Striden blef snart allmän, och underofficern *Zoch* träffade här på en motståndare, som gaf honom mycket att göra, men likväl slutligen

begaf sig på flykten. *Zoch* satte naturligtvis efter honom, men i det ögonblick, då hans sabel skulle hinna honom, fick *Adam* ett hugg öfver munnen och studsade, hvarigenom den fiendtlige ryttaren fick försprång. Men så lätt läto hvarken vår *Zoch* eller hans häst *Adam* afspisa sig; ett par dugtiga sporrhuggningar — och i ett ögonblick var han redan i nacken på sin fiende, som nu fick känna den Preussiska klingans skarphet och blef huggen ned af hästen. Under detta äfventyr hade det blifvit fullkomlig natt, regementet hade ryckt in i en bivuaek och först sent efter midnatten lyckades det *Zoch* att få rätt på det. Hans sqvadronschef, Major v. *Schmitterlöw*, gjorde honom hårda förebråelser för hans långa uteblifvande, men då han rättfärdigade sig genom sitt medförda byte, en vacker rödskymlig Engländare med blodig sadel, skördade han beröm i stället för förebråelser, emedan det visserligen anstår en tapper ryttare att genom natt och dimma förfölja sitt rof, tills han hunnit det. Vår *Adam* var föröfrigt efter denna oerhörda ridt och i trots af den undfångna näsbrännan lustig och munter; han har i allmänhet under hela sin 23-åriga tjenstetid aldrig varit sjuk; icke en gång halt; har aldrig, till och med efter de oerhördaste strapatser, afslagit ett mål, och alltid, såsom vi förut nämnt, visat sig såsom en utmärkt god, ja till och med ifrig ätare. Men denna förkärlek för en full krubba hade så när en gång bekommit både honom och hans herre illa. Regimentet blef nämligen, då det låg i vinterfälttåg utanför Antwerpen, öfverfallet i sina qvarter, och *Adam* höll just på att göra sig ett godt mål, då *Zoch* helt hastigt kom för att sadla och betsla honom. Det första lät han behaga sig, men icke det senare, oaktadt alla underofficerns bemödanden. Således återstod för denne ingenting annat än att med grimskafket i handen i stickande fyr sätta af midt igenom den fiendliga muskötelden till samlingsplatsen, der *Adam* visade sig förnuftigare och i all stillhet lät betsla sig.

Ett dylikt puts hade *Adam* spelat redan några månader förut. Regimentet låg i bivuaek vid Baruth, och *Zoch* hade fått permission att gå till staden, men hans häst blef kvar i lägret. Man slog larm, hvar och en satt upp och ryckte ut, men *Adam* ville icke på något vilkor låta betsla sig förrän hans herre skyndade tillbaka och genom sitt tilltal stillade honom. Såsom något eget förtjenar att anmärkas, att han lyssnar till namnet *Adam* och i allmänhet endast genom tilltal låter böja sig; med våld tror hans egen husbonde sig ännu i dag icke kunna uträtta något hos honom.

Dagen efter denna lilla händelse godtgjorde *Adam* gårdagens fel på ett lysande sätt. Regimentet uthärdade en skarp drabbning med Polska Ulaner, hvarvid en underofficer blef afskuren och så hårdt ansatt af två Ulaner, att han varit förlorad, om icke *Adam* med pilens hastighet fört underofficern *Zoch* till hans hjälp. Sådana drag af snabbhet och uthållighet i springande har denna hästs historia ganska många att uppvisa.

Den tredje armé-korpsen anträdde sin marsch till Westphalen, och i Münster fattades knappt en härsmån att vår *Adams* historia blifvit slutad. Ännu hade denna sällsynta häst icke haft någon sko under sina fötter, ty hvilken hofsmed skulle hafva vågat att sko detta ostyriga kreatur! På den besvärliga marschen till Münster började han få ondt i fötterna; hofvarne voro nötta framtill, han började skona sig och blifva trögare, och man

och man hade ej annat än det smärtsamma valet, att antingen låta honom blifva efter eller med våld tvinga honom att låta sko sig. Då han alldeles icke kände de vedervärdigheter en häst utstår under en hofslagares hand, så hade han hittills icke visat den ringaste fruktan för en smidja, och det lyckades hans herre att locka honom in i en så kallad nödspilta eller prång, dit han följde honom såsom en trogen hund, icke anande något ondt. Men knappt tillstängdes prången bakom honom genom en jernbom, förrän han märkte oråd och dansen började. Med outhärlig möda och verklig lifsfara blefvo fötterna hisade i höjden, hvarefter man började att sko honom. Hästen ansträngde hela sin muskelkraft, för att spränga banden och böjde dervid jernbommen, liksom den varit en tunn ståltråd, så att smeden högeligen förvånades och med en runkning på hufvudet påstod, att han under sin mångåriga praktik aldrig sett maken till häst. Under allt detta röt han som ett lejon, så att det hördes flere gator ifrån. Då man släppte honom ur prången, var han som han blifvit uppdragen ur sjön, men i ett till verkligt raseri gränsande tillstånd, och *Zoch* hade all möjlig möda att åter kunna blidka honom. Ifrån denna dag var hvarje smidja honom förhatlig, hvilket han, redan på afstånd, så snart han kände stenkolsröken, tillkännagaf genom bångstyrighet och fnysande. Denna skygghet har ännu i dag icke gått alldeles bort, ehuru han, sedan han i Münster förlorat de nyss påsatta skorna, aldrig sedan blifvit skodd. Med den outtröttligaste sorgfällighet skötte *Zoch* det trogna djurets angripna hofvar, och var så lycklig, att snart se honom helt och hållet återställd.

Efter det besvärliga vinterfälttåget (1814) i Holland, som genom en ytterst ansträngande förposttjänst nästan förstörde kavalleriet, öfverskred regementet d. 18 Febr. Fransyska gränsen och bivistade slagtingen vid Laon. Under slaget vid Paris detacherades det till Villers-Coterets, hade d. 1 April en skön träffning vid Crespy, hvarvid, då det i tre timmar förföljde den öfverändakastade fienden, vår Adam åter visade sig såsom en af de bästa och ihärdigaste springare.

Under 1815 års fälttåg hörde regementet Drottningens Dragoner till armé-korpsens reserv-kavalleri, och stod, 555 hästar starkt, under General *v. Jürgass*, befäl. Regimentets öde under träffningen vid Ligny har mycken likhet med dess fordna vid Gross-Beeren. Hela dagen stod det blottställdt för fiendens eld, och sent om aftonen, då det betäckte infanteriets aftåg, upphanns och omringades det helt oförmodadt af två fiendtliga kavalleriregementen. Här gällde det ett ögonblickligt beslut, ty hvarje sekund var afgörande. Öfverstlöjtnant *v. Kameke* fattade ett sådant, värdigt en äkta kavallerianförare, d. v. s. han lät blåsa till anfall och detta skedde på fläcken med sådan häftighet, att fienden genast kastades öfverända. Underofficeraren *Zoch* blef vid detta tillfälle för sitt välförhållande benådad med det Kejsarliga Ryska St. Georgskorset, femte klassen, och förvärfvade sig dessutom rättighet till Jernkorset.

I denna träffning vid Ligny, som kostade regementet icke mindre än sju officerare, 85 man och 131 hästar, hvaribland 90 dödade, sårades äfven vår förträfflige *Adam* af en kula, som gick genom halsen, så att han nästan var färdig att störta under sin ryttare. Dock

icke förr än med lifvet skall hans kraft gifva vika: han stod emot och tillfrisknade med beundransvärd hastighet af sig sjelf. Då, sedan uppträdet i Münster, inga man i blå öfverrock, som blott liknade en hofslagare, fick nalkas honom, så måste *Zoch* åtaga sig en djurläkares roll. Han stillade blodet, derigenom att han stoppade gräs i stret och återställde genom sin trogna vård på kort tid sin raska häst, som sedan den tiden icke varit blottställd för någon olyckshändelse.

Den viktigaste tjensten gjorde *Adam* sin husbonde den 1 Juli 1815 i Meaux; vi vilja derföre med några detaljer berätta denna egna händelse.

Zoch blef tillika med sex dragoner kommenderad såsom patrull till Meaux, som blifvit öfvergifvet af fienden. För att icke röja någon fiendtlig afsigt emot invånarne, erhöll han befallning, att endast åtföljd af en dragon rida in i staden, men icke med dragen sabel. I förstaden frågade honom en borgare hvad han ville, hvarpå han begärde att få tala vid borgmästaren; men i ögonblicket sågo han och dragonen sig omringade af en massa af borgare och i en sådan trängsel, att det icke var att tänka på att kunna undkomma. Hvem känner icke en förbittrad pöbels raseri! Utropet: "*A bas les b-gres!*" blef signal till anfallet. Då ryckte en af de oförvägnaste borgrarne underofficers sabel ur slidan och försökte att sticka honom ned afhästen, under det en annan fattade i tyglarne. Men den trogne *Adam* förstod sig icke rätt på sådant skämt. Han stegrade sig, nedslog de närmaste borgrarne med sina framfötter, satte högt öfver dem som stodo bakom, midt in i tjockaste hopen, genombröt den fraggande och ursinnig och flög med sin ryttare, som undgick det tillämnade lönmordiska stygnet, ut igenom andra ändan af staden.

Ännu ett exempel på denna hästs snabbhet må, såsom ett slut på denna berättelse, finna sin plats.

Under 1815 års fälttåg i Frankrike stod underofficern *Zoch* — stället är icke med noggranhet känt — på fältvakt. Fem fiendtliga ryttare visade sig, af hvilka en var beväpnad med lans, i fältvaktens front, och man beslöt att göra jagt på dem. Ett med manshög råg besådt sädesfält åtskiljde båda partierna, och endast med möda arbetade sig *Zoch* med några dragoner igenom. De fiendtliga ryttarne befunno sig på en smal väg, som gick tvärt öfver sädesfältet, och skrattade hjertligen åt underofficern, hvars häst på köpet var belastad med en half spann hafra. *Zoch* tänkte emellertid: "Låt mig bara få rågakern bakom mig!" Men denna tidpunkt afvaktades icke af de skrattande, som i fullt firsprång redo sin väg, då *Zoch* ännu stretade i rågen. Änteligen hade han med möda arbetat sig fram till den smala vägen, på hvilken de fem ryttarne, den ena efter den andra och lanciern sist, i fullt sporrsträck skyndade bort, och lät nu den goda *Adam* sträcka ut i firsprång. Likasom vid en kapplöpning gick färden längs den smala vägens slingringar och krökningar. Redan var *Zoch* den siste ryttaren i hämlarna, men icke utan afsigt hade man utsett lancieren till arrieregarde: han svingade sin lans med kraft och det var icke lätt att komma åt honom. Dock slutligen vann *Zoch* så tillsägandes vinder af honom; ett halförtvifladt stygn bakåt med lansens förfelade sitt mål, och ett dugtigt Preussiskt squadronshugg sträckte lancieren på marken, och hans häst blef segra-

rens välförtjenta byte. Emellertid hade också de andra dragonerna hunnit fram och uppmanade *Zoch* att fortsätta hetsjagten efter de öfriga ryttarne. Men denne vände sin häst och sade: "För i dag har *Adam* nog; viljen J hafva dem, så hämta dem sjelfva!"

Den 24 Jan. 1816 inryckte regementet Drottningens Dragoner, efter nästan tioårig frånvaro, åter i sin gamla garnison Pasewalk och blef i Juni 1819 omskapadt till ett Kyrassierregemente, men behöll det för detsamma dyrbara namnet: "Drottningens."

Vår *Adam* hade nu uppnått sitt tjugonde lefnadsår, men vid alla regementets förra och senare exerciser och manövrer alltid visat sig munter och rask, så att befälhafvaren, Öfverste *v. Kurowsky* i sin arbetsrapport af d. 12 Nov. 1827 säger om denna märkvärdiga häst: "Så har då hänt, att Underofficern *Zoch* på denna häst oafbrutet bevisat 1813, 1814 och 1815 årens fälttåg, och äfven ifrån denna tid tills nu, under regementets årliga öfningar, på tredje squadronens högra flygel beständigt ridit densamma. De olika signalerna vid exercerandet känner denna häst noga, och vid fjerde afdelningens utryckande visade han sig alltid såsom en af de snabbaste springarne, till och med i den sista öfningstiden (1827)."

Enligt den antagna principen: att suppleras det Kungliga Gardes-Reserv-Armé-Gendarmeri-Kommandot endast genom utmärkta Underofficerare och sådana, som ådagalagt en fullkomligt tadelfri hållning och kunna göra anspråk på en framtida gynnande civil befordran, blef underofficern *August Zoch* vid det andra Kyrassierregementet (kalladt Drottningens), å regementets vägnar i Oktober 1827 föreslagen till ofvannämnde förflyttning, med det vittnesbörd: "att han under sin nära 30-åriga tjenstgöring i alla fälttåg visat sig som en tapper soldat, och i allmänhet alltid utmärkt sig genom ett exemplariskt uppförande," hvarefter Hans Majestät beviljade hans anställande vid ofvannämnde Gendarmeri-Kommando. Men vid detta förslag var äfven den anhållan bifogad, att underofficern *Zoch* måtte få i sin nya tjenst medföra sin trogne häst kallad *Adam*, emedan han icke ville skiljas vid sin gamla kamrat. Äfven denna bön bifölls af Monarkens nåd, och så inträdde då, i November samma år, *Häst och Ryttare* i deras nya tjenstförhållande.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to fading and paper texture.

Bland, Ann. H.

